

INFORME SOBRE LA QUALITAT LINGÜÍSTICA DEL LLENGUATGE EN CAMPANYA DELS CANDIDATS EN LES ELECCIONS EUROPEES (JUNY DE 2024)

(març de 2025)

1 INTRODUCCIÓ

L'Observatori de la Qualitat Lingüística (OQL) ha dut a terme una campanya sectorial centrada en la campanya de les eleccions europees de 2024. Les mostres han sortit totes dels informatius de migdia i vespre de les tres televisions públiques principals, TV3, IB3 i À punt, entre el 23/05/2024 i el 02/06/2024 (38m08s); dels debats de TV3 i IB3 (04/06/2024, 41m10s) i de les entrevistes d'À Punt (entre el 29/05/2024 i el 03/06/2024, 13m37s) i d'una falca publicitària emesa per Catalunya Ràdio (01m21s). En total s'ha transcrit i analitzat 1h34m16s d'àudio.

L'ús de la llengua catalana com a eina de comunicació pública és un indicador fonamental del compromís dels representants polítics amb la cultura i la llengua dels territoris que representen. En el context de les eleccions europees de 2024, resulta especialment rellevant analitzar la qualitat lingüística dels discursos en falques de ràdio, debats, entrevistes i altres intervencions públiques en català dels candidats de Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears.

Aquest informe té com a objectiu avaluar la qualitat lingüística d'aquestes mostres posant especial atenció en la correcció gramatical, la riquesa lèxica i l'adequació al registre en cadascun dels territoris. L'anàlisi permetrà identificar bons usos, així com detectar possibles mancances que caldria millorar per garantir un ús adequat i exemplar de la llengua catalana en l'àmbit polític i institucional.

Amb aquesta anàlisi es pretén oferir una radiografia de l'ús de la llengua catalana en aquest context, i mostrar els fenòmens observats més rellevants en termes quantitius i qualitatius.

1.1 LES VEUS DE L'INFORME

En total s'han observat 155 intervencions de 42 polítics: 18 de balears, 15 de catalans i 9 de valencians, candidats la majoria, però no tots, de les diverses formacions polítiques (partits i coalicions) que concorrien a les darreres eleccions europees i que hi participaven expressant-se en català en els mitjans de comunicació. Per ordre alfabètic, aquestes formacions són: Ara Repúbliques, Ciutadans, Coalició per una Europa Solidària, Junts i Lliures per Europa, Podem, PP, PSOE i Sumar.

1.2 DISCURS ORAL ESPONTANI

Les intervencions dels candidats corresponen a un discurs oral espontani. Com a conseqüència d'això, a banda de determinats fenòmens fonètics, s'observa una gran profusió d'elements discursius característics d'aquest registre: molta presència del *jo* (*jo crec, jo pense, jo volia, voldria dir que jo...*) i també d'interrogatives confirmatòries (*Fer autopistes és una decisió d'Europa, no?*), d'omplidors (*eee, aaa*), de repeticions (*És una urgència que hem també de... de poder... de poder tractar, no?*) i de frases inconcluses (*Crec que quan voteu no...*), d'alternança de llengües (*Així que sa propera legislatura «volveremos a la carga»*) i d'elements interferits més o menys arrelats en l'expressió oral dels candidats (*bueno, hasta, pues*, etc.).

1.3 PRESENTACIÓ DELS EXEMPLES

Els exemples de les mostres es presenten lleugerament adaptats a la normativa excepte en la part que il·lustra el fenomen que es mostra.

1.4 FONTS CITADES A L'INFORME

Pel que fa a les fonts que s'esmenten, vegeu el document [Fonts citades en els informes de l'OQL](#).

2 ANÀLISI LINGÜÍSTICA DE LES DADES OBTINGUDES

En el conjunt de les mostres analitzades hi ha 44 emissors en total, però s'han descartat les intervencions, mínimes, del presentadors i l'anàlisi recull estrictament la llengua dels 42 candidats observats. Els accents dialectals que es troben en les diferents intervencions solen ser de l'àmbit geogràfic de cada mitjà de comunicació, per bé que en dos debats participen també candidats procedents d'altres territoris. Totes les veus dels polítics catalans són del català central (representats per una C); entre les dels polítics balears (representats per una B) la majoria són de Mallorca, però n'hi ha també d'Eivissa i Menorca; pel que fa als valencians (representats per una V), la majoria parlen la modalitat central del valencià, però també n'hi ha de l'àrea d'Alacant i de Castelló.

2.1 FENÒMENS FONÈTICS

2.1.1 Extensió de la iod [j]

a) Realització de ll [ʎ] com a i [j], o com la y [j] del castellà. Se'n troben casos abundants. D'aquests, n'hi ha que són el resultat del ieisme històric a les Balears: *Va capolar es drets socials de ses persones treballadores [j] d'aquest país* (B); *És imprescindible treballar [j] per aconseguir una Europa més forta* (B); *És molt complicat, vull [j] dir...* (B). D'altres, responen a una realització no genuïna com a [j] —la majoria— o com a [ʎ], i s'observen en totes les varietats analitzades. Vegem uns exemples de [j] en lloc de [ʎ]: *La llei [j] de memòria democràtica de les Illes [j]* (B); *Què podem esperar d'aquells [j] que neguen una cosa tan evident?* (B); *S'atrinxeren en els aparells aparells [j] de l'Estat* (C); *Tenim les majories per rescatar el Consell [j] General del Poder Judicial* (C); *Europa es troba en una*

cruïlla [j] històrica (C); Vam portar Netanyahu als tribunals per l'assalt contra la flotilla [j] de la Llibertat [j] (C); Sí, a mi em sorprèn que es barallin [j] (C); Em vaig presentar amb un full [j] de ruta (C); Més enllà [j] de ser l'eurodiputada del partit socialista (V); Ma mare era llauradora [j] (V); Puc aportar encara molt de valor, molt de treball [j] (V); Farem que la veu de Castelló [j], Alacant i València estiga en Europa (V); Eixe és un cavall [j] de batalla [j] important (V). Vegem ara uns exemples de [j] en lloc de [ʎ]: Jo soc filla [j] (V); L'Horta ha de ser una activitat professional dels llauradors [j] (V); Anirem al grup dels lliberals [j] (V); Unes polítiques econòmiques valentes que facin que es Banc Central Europeu millori [j] les condicions laborals (B). Es documenta, doncs, en parlants de les tres varietats principals de la llengua que s'analitzen en aquest informe. ☀ La pronúncia sistemàtica de [ʎ] com a [j] o [j] no és acceptable en cap registre ([GIEC 4.2.5](#), [GEIEC 2.2.3b](#), [GBU 2.4 R7](#)).

b) Realització de la consonant de ge, ja i ju com a i [j]. S'observen diversos casos de realització com a [j] d'una [ʎ]: *Jo, a les eleccions generals em vaig presentar amb un full de ruta, amb una agenda de desjudicialització [j] (C); Sa pujada de s'hipoteca que sa gent [j] està pagant és una decisió que s'ha presa a Frankfurt (B); les pujades [j], com he dit abans, de tots es tipus d'interès que afecten totes ses famílies (B); Lluita en contra de la persecució de la justícia [j] (B); Hauria de fer qualque reflexió abans de ses eleccions i a partir des 9 de juny [j] (B). Me varen proposar la possibilitat de poder incorporar-me a aquest projecte [j] (V); Ha sigut un primer any buit de propostes, d'idees, de projectes [j] (V); No tenen un projecte [j] dels nostres interessos valencians (V). ☀ No es preveu en cap registre de pronunciar la g o la j com una semivocal ([GIEC 4.2.3.1](#), [GIEC 2.5.2c](#), [OIEC 2.6.6.1](#)) llevat dels mots *jo* i *ja*.*

c) Realització de la consonant dels mots jo i ja com a i [j] o com a j [ʎ]. En les mostres hi ha més del doble de casos de realització com a [j] de la consonant dels mots *jo* i *ja*, que de realització com a [ʎ]. Vegem-ne uns exemples: *Jo [j] crec que estem fent una bona campanya (V); Jo [j] sent vergonya d'aquells partits que han votat que no (V); Bé, jo [j] pense que en política és molt important no eternitzar-se (V); Bé, jo [j] volia començar expressant el meu sentit condol (B); Jo [ʎ] crec que sobren es motius (B); Jo [ʎ] sí que crec que es nostres problemes tenen solució (B); Voldria dir que jo [ʎ] estic aquí, però jo [ʎ] no hi hauria de ser (C); Jo [j] insto totes les forces catalanistes a fer pinya (C); Jo [ʎ] ho faré aportant el meu compromís amb la democràcia (C); Les enquestes ja [j] ens parlen d'un o dos eurodiputats (V); Ja [j] ens preocupa què es decideix en Europa (V); Hi havia una indústria que ja [j] no tenim (V); Ara ja [j] han passat 40 anys de democràcia (B); Com ja [ʎ] va anunciar es nostre govern autonòmic (B); És evident que aquest model ja [ʎ] no dona més de si (B); Ja [j] que tot es sector productiu que tenim depèn des turisme (B); Ja [j] sabeu que no ha sigut fàcil i ja [j] es veu que no és còmode (C); O vostè ja [j] és el Tribunal Constitucional? (C); Ja [j] sé que necessiteu l'antagonisme per avançar en política (C). ☀ Totes aquestes pronúncies de *jo* i *ja* són adequades en tots els registres ([GIEC 2.5.2c](#)).*

2.1.2 Elisió de i [j] entre vocals en parlars baleàrics

S'observen diversos casos en locutors balears d'elisió entre vocals d'una [j] resultant del ieisme històric: [VʌV] > [VjV] > [V∅V]. Vegem-ne uns exemples: *Perquè mai més s'estat de*

dret estigui ajonellat [Ø] *as poder d'una persona, Han posat s'estat de dret de jonellons [Ø]. ☀️ Aquesta elisió no és pròpia dels registres formals, però és adequada en els informals ([GIEC 4.4.3.5f](#)).*

2.1.3 Palatalització de / inicial de mot

S'observa la realització palatal d'una ela no inicial de mot, potser inicial per afèresi de la *a-* en un context propici com l'observat (*una aliança > una liança > una lliança*): *El senyor Abascal ha fet una (a)liança [ʎ] política amb Le Pen (V)*. ☀️ Aquesta pronúncia no és acceptable en els registres formals ([GIEC 4.2.5](#)).

2.1.4 Ensordiment de s sonora: [z] > [s]

Se n'observen nombrosos casos. Vegem-ne uns exemples a dins de mot: *El de l'asil [s] és un dret reconegut internacionalment (C); Ens empenyeria a la irrellevància internacional fruit de la nostra divisió [s] interna (C); Si gosassin [s] entrar a Espanya (B); Tal com hem fet en la campanya amb el nostre candidat a president [s] (C); Gràcies a tenir un bon nombre de vicepresidents [s] (C); Junts és el partit que més bé representa [s] la lluita per la llibertat (B); Que ens permeti protegir es nostres residents [s] (B); Una gestió que ha estat zero [s] (B); Hem sentit parlar després de la invasió [s] d'Ucraïna (V); En primer lloc, representant [s] el nostre sector (V); Hi ha una cosa [s] que, a més, tot el sector econòmic ha demanat (V); Portava quasi [s] deu anys a la ciutat de València (V); Un sector molt decisiu [s] per al pròxim mandat (V); Me varen proposar [s] la possibilitat (V); Estem decidides a posar [s] en peu l'esquerra (V)*. Aquest ensordiment s'observa també entre mots: *Al voltant de les [s] aliances amb la primera ministra (C); Aquest continent que és [s] Europa (C); És [s] una llei que conculca es principi d'igualtat (B); L'emigració ha contribuït durant les [s] últimes dècades al creixement (C); Haurà de decidir entre més [s] Europa (C); Si li preguntes [s] a la gent una primera valoració (V); Més [s] enllà de ser l'eurodiputada del partit socialista (V)*. ☀️ En els parlars que disposen de s sonora no és acceptable en cap registre fer la s sorda en aquests contextos, i en els que no disposen d'aquest so, no és acceptable en els registres formals. En la part del valencià central que no disposa d'aquest so, la pronúncia sorda és general en registres informals. ([GIEC 4.2.3](#), [GIEC 4.2.3.2](#), [GIEC 4.4.1.1](#), [GIEC 4.4.1.2a](#)).

2.1.5 Sonorització de s sorda: [s] > [z]

Se n'han observat nombrosos casos. Vegem-ne uns exemples: *Val per a representar els interessos [z] valencians (V); Per això m'he adreçat a sa comissió [z] (B); No té un comissari [z] a la Comissió Europea [z] (C); Va tenir sa Unió Europea pressionada [z] fonamentalment pels governs d'Espanya i Portugal (B); Han passat set anys plens d'actes repressius [z] (C); No hi és per la situació repressiva [z] que encara vivim (C); Tots han emès resolucions condemnant l'Estat espanyol o esmenant la repressió [z] (C); És una esmena a la totalitat a aquesta última dècada de repressió [z] (C); Seguirem treballant per acabar amb aquesta repressió [z] (C); Tota aquesta repressió [z] ha sigut derrotada (C); El que hem d'aportar també és la repressió [z] que estem vivint (C)*. Altres casos observats,

com ara *Hem vist un tsunami normatiu en l'automoció* [z] (V); *Vam mantenir la posició gràcies a una decisió* [z] (C) i *Proposam impulsar* [z] *noves indústries* (B), són realitzacions accidentals i, doncs, diferents de les anteriors. ☀️ No és recomanable en els registres formals la realització sonora de la sibilant sorda, per bé que en els registres informals és habitual la realització sonora en els grups *-press-*, *-gress-* i *-miss-* ([PEOLC 1.2.2.5](#)).

2.1.6 Realització de *g*, *j*, *tg* i *tj* com a *tx*, és a dir [ʒ]/[dʒ] > [tʃ]

Se n'han observat uns quants casos. Gairebé tots s'observen en parlants del valencià central. Vegem-ne uns exemples: *Me pareix que a la gent* [tʃ] *li costarà donar una resposta* (V); *M'ha sorprès molt, no?, que el Partit Popular hi haja* [tʃ] *arribat a votar en contra* (V); *Necessitem que n'hi haja* [tʃ] *una interlocució clara* (V); *Són polèmiques que no connecten, a més, amb la gent* [tʃ] (V); *la circumscripció única ens ajuda* [tʃ] (V); *eixa Europa més justa* [tʃ] (V); *M'imaginava* [tʃ] *una altra cosa* (V); *Les ajudes* [tʃ] *han de ser més àgils* [tʃ], *s'ha de pagar més prompte* (V); *com si fora l'horta un jardí* [tʃ] (V); *És el moment dels jòvens* [tʃ] (V); *Propostes, plans per als jòvens* [tʃ] *agricultors* (V); *L'ajuntament* [tʃ] *temptejava* [tʃ] *fer uns festejos* [tʃ] *taurins* (V); *Sabem que el 9 de juny* [tʃ], *si tu votes els liberals* (V); *vàrem decidir no anar a les generals* [tʃ] (V). Amb tot, també s'ha observat en la mostra un cas d'un parlant del català central: *és una pesca de cabotatge* [tʃ] (C). D'altra banda, s'observa la realització fricativa sonora d'aquestes consonants en un emissor del valencià septentrional: *Porta a retallades, porta a pitjor* [ʒ] *gestió* [ʒ] i *porta a perseguir els serveis públics*. ☀️ La realització sorda de les sibilants no pertany als registres formals ([GIEC 4.2.3.1](#), [GIEC 4.2.3.2](#)).

2.1.7 Realització de *g* i *j* com a *dg* o *dj*, és a dir /ʒ/ > [dʒ]

S'observen diversos casos de bona pronúncia en què /ʒ/ s'articula com a [dʒ]. Vegem-ne uns exemples: *Això també és el que ens estem jugant* [dʒ] (V); *El que necessitem és que siguem una majoria* [dʒ] (V); *el que vam aconseguir ací el 23 de juliol* [dʒ] (V); *És una extrema dreta blanquejada* [dʒ] *per sa dreta* (B). ☀️ L'articulació com a [dʒ] és pròpia de parlars valencians. No obstant això, en parlars baleàrics també s'observa la tendència a l'africació de /ʒ/ en mots amb el sufix *-ej(ar)*, com en el darrer exemple que hem vist ([GIEC 4.2.3.1](#), [GIEC 4.2.3.2](#)).

2.1.8 Pronúncia de *tz* en el sufix *-itzar* i derivats

Se n'observen diversos casos, amb 4 realitzacions diferents: [dz], [z], [ts] i [s]. Vegem-ne uns exemples: *El comerç de proximitat implica un tracte més personalitzat* [dz] (B); *Crea llocs de feina aquí amb una forta política de reindustrialització* [dz] (B); *Jo, a les eleccions europees, em vaig presentar amb un full de ruta, amb una agenda de desjudicialització* [z] (C); *Després de la covid hem sentit parlar d'allò tan important com és la reindustrialització* [z] (V); *És un sector molt territorialitzat* [z] (V); *Ens han demonitzat* [ts] i *ens han intentat apartar de la política* (V); *En contra de l'actualització* [s] (V); *Hem votat en contra de tota sa burocratització* [s] (B). ☀️ En els mots amb el sufix *-itz(ar)*, a més de la pronúncia africada [dz], és igualment acceptable la pronúncia com a [z] que aquest sufix presenta en

parlars occidentals i baleàrics. Però no és acceptable, en canvi, la pronúncia de la z com una s sorda [ts] o [s] ([GIEC 4.2.3](#), [GEIEC 2.2.2c](#), [GBU 2.3 R3](#)).

2.1.9 Articulació de la v

La realització de la labiodental s'observa en escasses ocasions: *Són crucials per as dia a dia des milions de persones que viuen [v] en aquest continent* (B); *Per tant, tenir una veu [v] balear forta a Europa és fonamental per poder defensar es interessos de ses Illes* (B). Tots dos exemples són del mateix candidat, que alterna aquestes realitzacions de [v] amb una articulació generalitzada com a [b] o com a [β] ([GIEC 4.2.2](#), [GEIEC 2.2.2](#), [GBU 2.3](#)).

2.1.10 Elisió de la b del mot amb davant vocal

Se n'han trobat diversos casos: *Va fer unes sessions al Parlament Europeu amb [Ø] els deltes d'Europa* (C); *Com es pot respondre-hi és amb [Ø] els vots* (C); *Però també un compromís amb [Ø] el català* (C); *Necessitem acabar amb [Ø] aquests acords de lliure comerç* (C); *Volem seguir avançant amb [Ø] el que per a nosaltres és clau* (V). ☀ És preferible evitar l'elisió de la b davant vocal en els registres formals ([GIEC 4.3.2](#)).

2.1.11 Simplificació dels grups consonàntics finals nt i lt

En valencià i balear, s'observa l'elisió de la t d'aquests grups quan van seguits de consonant o de la -s marca de plural: *molt [Ø] de treballar* (V); *pesa molt [Ø] més* (V); *Podem qualificar aquest any de molt [Ø] pobre, molt [Ø] buit i sobretot molt [Ø] ple de polèmiques* (V); *el president [Ø] del govern* (V); *una afectació molt [Ø] negativa* (B); *M'ha sorprès molt, [Ø] no?* (la coma és purament gramatical; en realitat no fa pausa); *Ha estat afònica durant molts [Ø] anys* (V); *serà un des punts [Ø] importants [Ø] #* (B). Davant pausa o davant vocal, se sol mantenir la t: *la ciutat d'Alacant [t] #*; *sentim Parlament [t] Europeu* tant en valencià com en mallorquí i menorquí. Tot i això, es troben casos en què s'elideix la t o, davant pausa, esdevé inapreciable: *Això ha de seguir sent [Ø] així* (B); *Cada vot de cada racó d'Espanya serà molt [Ø] útil* (V); *vicepresident [Ø] #* (V); *es període de sessions d'aquest Parlament [Ø] #* (B); *Sincerament [t], és molt [Ø] apassionant [t] #* (V); *És molt [Ø] important [t] # no eternitzar-se* (V); *Perquè ací ens hi juguem molt [Ø] #* (V); *Me pareix un dia molt [t] important [Ø] # a Europa* (B) ([GIEC 4.3.2](#), [GIEC 4.4.1.2c](#), [GIEC 4.4.3.3](#)). Com hem vist més amunt, les pauses reals en el discurs, marcades amb el signe #, no sempre coincideixen amb les pauses sintàctiques, que hem marcat amb comes.

2.1.12 Elisió de la t final en valencià

En valencià es pot produir la simplificació, associada a l'aproximantització, de la -t final en contacte amb una consonant sonora: *Un comissari d'un partit [Ø] d'ultradreta [ð]* (V); *hem apostat [Ø] de [ð] forma inequívoca per eixa infraestructura* (V); *la ciutat [Ø] de [ð] València* (V); *que unisca el nostre aeroport, ací, amb la ciutat [Ø] d'Alacant [ð]* (V) ([GIEC 4.4.3.3](#)). Però hi ha qui no ho fa i pronuncia dues dentals sonores seguides, coincidint amb la solució més general: *al dictat del [dd] que fa l'extrema dreta* (V) ([GIEC 4.4.1.1](#)).

També s'observa, però, l'elisió de la *t* final davant consonant sorda allà on s'esperaria que s'articulés: *no se pot* [Ø] *prendre sols des dels despatxs* (V); *votar al Partit* [Ø] *Popular* (V); *l'Horta ha de ser una activitat* [Ø] *professional* (V); *ens hem donat* [Ø] *cónter* (V); *incorporar-me a aquest* [s] *projecte* (V); *aquest* [s] *compromís* (V) ([GIEC 4.4.3.3](#), [GIEC 4.4.1.1](#)).

2.1.13 Elisió de *d* entre vocals

Es detecta la pronúncia amb elisió de la *d* entre vocals en diversos candidats, tant a dins de mot, com en paraules adjacents. Dins de mot: *El nostre condol a la candidata* [Ø] *del Partit Popular* (V); *El nostre candidat a president* [Ø] *de la Comissió Europea* (C). En paraules adjacents: *Varen votar en contra* **del** [Ø] *corredor mediterrani* (B); *Hem de treballar junts per a defensar l'interès de país per sobre* **dels** [Ø] *interessos de partit* (C); *Els productes que arriben des de l'altra punta* **del** [Ø] *món* (B); *Hi ha una sentència* **del** [Ø] *29 d'abril del 2021*(C); amb tot, l'emissor d'aquest darrer exemple, tot seguit realitza la *d* entre vocals a dins de mot: *Gràcies a tenir un bon nombre vicepresidents* [ð] (C). ✨ Aquestes elisions s'eviten en els registres formals ([GIEC 4.4.3.3](#)).

2.1.14 Assimilació [zm] > [mm] en baleàric

S'observa en mostres d'emissors balears la realització d'aquest grup consonàntic sense assimilació en més de la meitat dels casos. Vegem-ne uns exemples: *Exterminades pes feixisme* [zm] *en es anys 30* (B); *No va d'eliminar el turisme* [zm]; *va de fer que es turisme* [zm] *arrossegui altres indústries* (B). Altres emissors, però, fan l'assimilació [zm] > [mm]: *Crec que ningú parla d'eliminar el turisme* [mm], *ningú parla d'això; parla de tenir un turisme* [mm] *re... No, no, parla d'un turisme* [mm] *racional, de reduir el turisme* [mm]. Entre els que fan l'assimilació, n'hi ha un que no la fa en un context emfàtic: *Hem parlat de comunicació de transport i de turisme* [mm]. *Turisme!* [zm] *El turisme* [mm] *depèn de noltros; el turisme* [mm] *depèn de les Illes Balears* (B). ✨ Aquesta assimilació s'evita en els registres formals ([GIEC 4.4.3.2](#)).

2.1.15 Articulació de *bl*

Segons la [GIEC 4.3.6](#), en parlars orientals, la consonant oclusiva del grup /bl/ pot experimentar un procés de geminació. S'observa en les mostres que aquest grup pot presentar geminació de la consonant oclusiva quan es troba darrere vocal accentuada en posició final del radical: *Volem proposar un impost europeu sobre els combustibles* [bbl] (B); *Cal fer possible* [bbl] *que les nostres empreses no hagin de triar* (B); *Som es partit des turisme sostenible* [bbl] (B); *Els resultats sempre han estat del tot favorables* [bbl] (B); *El dret a l'autodeterminació del poble* [bbl] (C); *L'amnistia és compatible* [bbl] (C); també s'observen casos d'ensordiment, amb geminació o sense: *És una llei equiparable* [ppl] (C); *Fem possible* [ppl] *la democràcia* (C); *En contra de les sancions contra els responsables* [ppl] (C); *S'ha assenyalat com a responsable* [pl] *qui no n'era el responsable* [pl] (C). ✨ La geminació de la consonant oclusiva del grup /bl/ és acceptable en tots els registres

d'acord amb cada parlar, però no l'ensordiment, que s'evita en registres formals ([GIEC 4.3.6](#)). Segons aquest mateix apartat de la GIEC, els derivats d'aquests mots i les seves formes flexionades es comporten de la mateixa manera, encara que aquest grup consonàntic no es trobi immediatament després de l'accent; amb tot, s'observa en les mostres la realització següent: *Vota Esquerra Republicana* [βI] (C), forma a la qual correspondria [bbI], com a mot derivat de *república* [bbI]. D'altra banda, no s'observa geminació ni ensordiment de la consonant oclusiva en posició pretònica: *Que Europa se banyi pes problemes* [βI] d'aquí (B); *Que Europa conegui es nostros problemes* [βI] de sobrepoblació [βI], es problemes [βI] de transició energètica (B) (per bé que el cas de *sobrepoblació*, com a derivat de *poble*, seria com el de *republicana*); *Que, a més, no miren per sa solució des nostros problemes?* [βI] (B); *Es nostro problema* [βI] econòmic és es no reconeixement de sa insularitat (B); *L'únic que ha fet és agreujar es problema* [βI] (B); *Mos jugam es marc que s'estableixi* [βI] durant es pròxims cinc anys (B). El mot **dobler**, present a les mostres —*Tots es doblers* [bb] de *Next Generation* (B)—, és un cas particular, atès que, a Mallorca, si bé l'articulen amb l'oclusiva geminada com a derivat de *double* [bbI], generalment n'elideixen la /l/ [l] ([DCVB](#)). Aquests processos no es donen en valencià, i per tant, la /b/ es pronuncia com a aproximant ([β]), a causa del procés d'aproximantització de les oclusives en posició d'obertura sil·làbica precedides de vocal: *Imma ha fet un treball increïble* [βI] (V); *Porta a perseguir els serveis públics* [βI] (V); *Construir la pau és la condició imprescindible* [βI] (V); *No vol ser còmplice d'un extermini de tot un poble* [βI] (V), i, com en les altres varietats, la consonant oclusiva en posició pretònica també es realitza com a aproximant: *No tenen cap problema* [βI] (V); *Portaran eixes substàncies sense cap problema* [βI] (V) ([GIEC 4.4.3.3](#)). Per acabar, s'observa també la realització del grup /bl/ amb la /b/ com a aproximant ([β]) en mostres del català oriental en posició posttònica: *Als treballadors i treballadores de la radiotelevisió pública* [βI] (B); *Ho feim amb sa protecció des vulnerables* [βI] (B); *Se'ls perdonaran tots es seus delictes comptables* [βI] (B); *Tots plegats l'hem fet possible* [βI] (C). ([GIEC 4.3.6](#), [GIEC 2.3.4](#), [GBU 2.2 R10](#)).

2.1.16 Assimilació [rl] > [ll], és a dir, articulació com a /l/ geminada, en baleàric

Se n'observa algun cas: *Se parla* [ll] *des darrers vuit anys*; *Ningú parla* [ll] *d'eliminar el turisme, ningú parla* [ll] *d'això*; *Parla* [ll] *de tenir un turisme re... No, no, parla* [ll] *d'un turisme racional* (B); *El president Carles* [ll] *Puigdemont fa set anys que lluita* (B). En tots els casos, són locutors balears. En mallorquí i menorquí és freqüent l'assimilació de la [r] a la lateral següent, en posició interior de mot. ✨ Aquestes assimilacions s'eviten en els registres formals. ([GIEC 4.4.3.2](#), [GIEC 2.3.7](#)).

2.1.17 Articulació forçada o simplificada de la t en el mot *setmana*

S'observa un cas de pronúncia forçada del mot *setmana*: *La mateixa Meloni que vam veure fa poques setmanes* [dm] *a Madrid reunida amb tota la internacional ultra del món* (C). S'observa també la realització simplificada del grup *tm* d'aquest mateix mot: *Totes les setmanes* [m] *en tenim una* (V). El grup *tm* d'aquest mot es pronuncia [mm] en central, nord-occidental i baleàric. En valencià es pronuncia generalment [m]. ✨ Aquesta darrera pronúncia sense geminar s'evita en els registres molt formals ([GIEC 4.4.3.1](#)).

2.1.18 Elisió de *s* seguida de *r*

Se n'observen uns quants casos. Vegem-ne uns exemples: *Per decidir qui ens* [Ø] *representa al Parlament Europeu* (C); *que* [...] *viatgen de forma més* [Ø] *ràpida i més eficient* (V); *noves* [Ø] *responsabilitats* (V); *els seus* [Ø] *representants* (V); *es* [Ø] *repetisca a les institucions europees* (V). El resultat més general del contacte entre una sibilant alveolar i una ròtica és [r] ([GIEC 4.4.3.4d](#)). Com hem vist més amunt, les pauses en el discurs desactiven el procés: *si és Israel* [r] *o si és # Rússia* [s.r] (C). En baleàric s'observen dos casos en les mostres en què no actua el procés: *homos* [z] *rodejats d'homos* (B); *es* [z] *regulen* (B); i en valencià, en un parell de casos no s'elideix la sibilant entre lateral i ròtica: *molts reptes* [lʒr]); *enfrentar-se als reptes* [lʒr] *que venen* (V).

2.1.19 Pronúncia *dat* de finals en *tat* en baleàric

Se n'han observat diversos casos: *És igualtat* [ð], *són valors europeus, és solidaritat* [ð], *és justícia* (B); *Reivindicam el dret a un habitatge digne o també una millor connectivitat* [ð] (B); *Ara se tracta d'escoltar sa societat* [ð] (B); *És sa saturació també que vivim en aquesta comunitat* [ð] (B); *Sa legalitat* [ð] *s'ha supeditat a sa política* (B). En alguna ocasió en la mateixa mostra hi ha alternança de [ð] i [t]: *Aquesta triple insularitat* [t] *ha de ser compensada perquè aquesta insularitat* [ð], *aquesta triple insularitat* [ð], *sigui un indicador correctiu; Hem aprovat a Europa s'estratègia europea de discapacitat* [ð], *fruit d'aquesta estratègia hem aprovat sa targeta europea de discapacitat* [ð]; *aquesta targeta que ara s'ha d'implementar perquè a qualsevol persona amb discapacitat* [t] *li puguin esser reconeguts tots es serveis* (B). ☀ La pronúncia formal d'aquests mots és amb *tat*. La referència per a la pronúncia és el diccionari normatiu.

2.1.20 Supressió de [ə] àtona

a) En diversos parlars es donen supressions de la *a* inicial en la parla ràpida espontània: *xò* (per *això*) (C); *provar* (per *aprovar*) (C); *gafat* (per *agafat*) (B); *quest* (per *aquest*) (C). Són especialment freqüents en determinades formes dels verbs *anar* i *haver*: *nem* (per *anem*) (C); *nam* (per *anam*) (B); *guéssim* (per *haguéssim*) (C), *uria* (per *hauria*) (B). ☀ Tots aquests escapaments observats són informals.

b) S'observa la bona pronúncia del mot *infraestructures* [Ø] (C), amb elisió de la vocal de suport ([GIEC 3.3.3.1](#)). Igualment són casos de bona pronúncia tant la fusió de dues [ə] àtones per fonètica sintàctica com l'elisió de [ə] àtones en posició final o inicial de mot quan concorren amb altres vocals. Vegem exemples de fusió de dues [ə]: *nova etapa* [ə](C), *que ens* [ə] *estan* (C), *que el* [ə] *que fan* (C), *que es* [ə] (C, B) ([GIEC 3.4](#)). I exemples d'elisió de [ə] àtones en posició final o inicial: *que és* [Øé] (C); *que era* [Øé]; *seixanta anys* [Øá]; *va acaba(r) anant* [áØ] (C); *a mi em* [iØ] (C). També hi ha casos en què no es produeix l'elisió: *la llei d'amnistia, que és* [ə.é] *una esmena a la totalitat* (C); *És una vergonya que # Europa* [ə.ə] *doni l'esquena a deu milions de persones* (C); en una altra mostra, el mateix locutor articula la mateixa seqüència elidint una de les dues [ə] àtones:

És una vergonya que **Europa** [ə] doni l'esquena al català (C). ([GIEC 3.3.4.2a](#), [GEIEC 1.2.2](#), [GBU 1.3 R5](#)).

c) Tot sovint en baleàric s'observa l'elisió de la vocal neutra final de mots esdrúixols acabats en *-ia/-ies*: *d'influència* [Ø], *amb experiència* [Ø], *contundència*, *gràcies* [Ø], *democràcia* [Ø], *sa independència* [Ø] *de justícia* [Ø], *a diferència* [Ø]. ☀️ Aquesta elisió és pròpia del registre oral espontani, però s'evita en els registres formals ([GIEC 3.3.4.2d](#), [GEIEC 1.2.2](#), [GBU 1.3 R5](#)).

2.1.21 Inserció de [ə] àtona per a evitar el contacte entre sibilants

S'observa l'addició d'una [ə] àtona per evitar la coincidència de dues esses: *ens[ə] sembla* (C) ([GIEC 8.3.2](#)) i *els [ə]lʒə s'hi perdonaran* (B) ([GIEC 8.4.2](#)). En aquest darrer, però, hi ha una combinació estranya de pronoms, potser producte de la improvisació: *els s'hi* en lloc de *se'ls hi* (formal *se'ls*).

2.1.22 Pronúncia del pronom *hi* en baleàric

Quan el pronom *hi* s'anteposa al verb i no està en posició intervocàlica ni acompanya cap altre pronom, es pronuncia [əj] en alguns parlars baleàrics. Quan queda en posició intervocàlica pot passar que s'elideixi la [j] en alguns parlars. Se n'observen uns quants casos, de diversos emissors: *És quan més gent hi ha [əjá] fent feina ara mateix* (B); *Avui ha [əjá] hagut un incident* (B); *Hi havia [əjə] un atur juvenil des 54 %* (B); *Hi ha [əjá] gent que vos dirà que ses eleccions europees peguen molt enfora* (B), *Aquí hi han [əján] pogut escoltar dos models contraposats* (B), però: *hi ha [əá] hagut un incident* (B) ([GIEC 8.3.1f](#)).

2.1.23 No neutralització de e àtona en veus orientals

S'observa algun cas en què no es neutralitza la /e/, en els mots *class[e]* i *vic[e]presidents*, cultismes ([GIEC 3.3.1.2c](#), [GEIEC 1.2.2c](#), [GBU 1.3 R1](#)), cosa que és un fet habitual, i en el mot *s[e]nyor* en un parlant oriental, cosa que és un fet estrany: *Que hi hagi un trenta per cent que estiguin per a famílies vulnerables i un trenta per cent per a famílies de class[e] mitjana* (B), *És vic[e]president de la comissió i s'encarrega de la política exterior* (C), *Això m'ho dius aquesta setmana que el s[e]nyor Feijóo ha dit públicament que estaria disposat a fer una moció de censura amb Junts!* (C).

2.1.24 Realitzacions inesperades de o

S'observa l'ús de vocals tancades en boca de candidats de qui s'espera que les realitzin obertes: *El nostre condol [ó] per descomptat a Rosa Estaràs* (B); *Haurà de decidir entre més integració europea o influència de l'extrema dreta al cor [ó] d'Europa* (C); *Ha de ser protagonista de la cruïlla històrica en què es troba [ó] la Unió Europea* (C).

2.1.25 Reducció del diftong [wə] a una sola vocal

S'observa en diversos candidats centrals i baleàrics casos en què absorbeixen la semivocal del diftong *ua* precedit d'una consonant velar ([kwə] o [gwə]) o la monoftonguen: *coranta*, *llengo*, en comptes de *quaranta* i *llengua*, respectivament: *Hi havien cent-curanta homes i sis dones* (C); *Ara ja han passat coranta anys de democràcia* (B); *És sentit comú que una llengo com la nostra, pròpia del nostre país, que és la llengua catalana, sigui reconeguda oficialment* (B). S'observa també en alguns cultismes popularitzats, en algun cas potser per influència forana, com *calificar* (per *qualificar*), *calitat* (per *qualitat*). Aquestes pronúncies s'eviten en els registres formals ([GIEC 2.5.2b](#)). S'observa també en una ocasió la realització [v] de [w] entre vocals, característica present en el baleàric: *Es milions de persones que viuen [v] en aquest continent* (B). ☀ Es tracta de formes que no són acceptables en els registres formals ([GIEC 4.3.5](#)).

2.1.26 Inserció d'una consonant de suport entre vocals adjacents

S'observa en un locutor balear la inserció d'una [β] entre la preposició *a* i el relatiu *on*, seqüència pronunciada *a[β]on*: *Haver de dependre d'unes decisions que se prenen allà avon no se pateixen sa situació i es efectes negatius que nosaltres esteim patint aquí... Realment ses decisions s'han de prendre avon ses percepcions són reals...* ☀ Es tracta d'un fenomen que no resulta adequat en registres formals ([GIEC 4.3.7](#)).

2.1.27 Desplaçament de l'accent

S'observa en els mots *període*, *tèxtil*, probablement per influència forana: *Cal que hi siguem perquè en aquest nou període [ó], aquests propers cinc anys, hi ha molt en joc* (C); *un sector també que és molt decisiu per al pròxim mandat com és el textil [í]* (V). ☀ Aquests tipus de desplaçaments no resulten acceptables ([GIEC 5.2.1.1](#)).

2.1.28 Realitzacions de noms propis

S'observa el nom *Balears* amb tres realitzacions: amb articulació de la *r* de la síl·laba final: *Hem de pensar des d'Europa com tenir un nou model per a ses Illes Balears [eárs]* (B); amb emmudiment de la *-r* final: *Com ja hem apostat a Balears [eás]* (B); i amb emmudiment de la *-r* i neutralització de la *e*: *Sí, la gestió de l'economia del turisme és un dels principals reptes que tenim a ses Illes Balears [əás]* (B). ([GIEC 4.3.4](#), [GEIEC 2.3.3](#)) (*ésAdir*). També s'observa l'articulació de *Brussel·les* amb *s* sonora: *Hem anat a Brussel·les [z] a parlar dels diferents temes que ens afecten* (V); *Tot això és la barra lliure que s'ha promogut des de Madrid i des de Brussel·les [z]* (B); *El que hauria de fer el PSOE és, si vol que l'acord de Brussel·les [z] prosperi, facilitar aquesta inversió* (C). *Europa* es pronuncia amb la *o* tancada o oberta: *És una vergonya que Europa [əwrópə] doni l'esquena al català* (C); *Què vol, l'Europa que avança, o l'Europa [ewrópa] que queda arrere?* (V); *Va ser s'enveja d'Europa [əwrópə]* (B). Juntament amb una quarantena de realitzacions acurades de *Espanya*, n'hi ha una amb elisió de la *s*: *Són unes eleccions vitals per al futur d'Espanya [epáɲa]* (V); El nom *Sánchez* apareix en onze ocasions a les mostres; en tan sols una s'articula amb adaptació fonètica parcial: *No farem servir els vots que hem deixat al*

senyor Pedro **Sánchez** [sántʃes] per fer un president sense programa a Catalunya (C); el nom de la presidenta de la Comissió Europea, **Ursula von der Leyen**, és articulat amb [bun] inicial: [bunderlájən], seguint la grafia, en lloc de [fɔn]: [fɔn de:ɣ 'laiən], més ajustat a la pronúncia original, i sense neutralitzar la e àtona última. També s'observen els noms **PSOE** [sóe] (C i B) i **Génova** [xénoβa] (V). **PSOE** es pronuncia amb la simplificació del grup consonàntic inicial (com *psicòleg*) i sense neutralització de la e, i **Génova**, tot i existir forma catalana del topònim, aquí s'articula en castellà perquè no fa referència a la ciutat italiana sinó al nom d'un carrer de Madrid.

2.2 FENÒMENS MORFOSINTÀCTICS

2.2.1 L'ús de la forma col·loquial *lo* com a article individualitzador

Se n'observen casos abundants, la majoria de locutors balears (V3, B25, C2); en diverses ocasions formant part d'una locució conjuntiva interferida, com *per lo tant*, *con lo qual* o *amb lo qual*: *Eixa PAC s'ha de canviar i... ahí és lo que fa falta que estiguem* (V); *Cada vot val lo mateix, con lo qual no tenim barrera* (V); *De lo que van ses properes eleccions és de triar entre dues fotografies* (B); *Serà un des punts importants de lo que defensa Podem* (B); *Lo que esteim veient és que s'altre model és d'aquells que governen amb es que neguen es canvi climàtic* (B); *Lo que hem de fer és seguir treballant* (B); *Sa gent ha de ser conscient de lo que mos jugam* (B); *Lo que dona és una pèssima qualitat de vida als residents* (B); *A més de fer pactes que no sabem a lo que duen, són promeses que tots sabem que no compliran* (B); *Sa fundació de sa Unió Europea lo que va aconseguir va ser reduir sa desigualtat* (B); *Lo que cal fer és gestionar* (B); *Un exemple molt clar és lo que passa a Eivissa* (B); *Diumenge lo que mos jugam és precisament això, continuar avançant* (B); *Vàrem entrar per fer feina i sa feina és lo que oferim pes propers cinc anys* (B); *Per lo tant me vaig comprometre a impulsar sa indicació europea geogràfica* (B); *I per lo tant, a penes comenci es període de sessions d'aquest Parlament instaré en aquesta protecció* (B); *Amb lo qual hem d'impulsar des d'Europa ses reformes administratives necessàries* (B); *Es primer... lo primer que m'agradaria dir és que «de estos polvos, estos lodos»* (B); *Estan parlant de seguir fent exactament lo mateix que han fet fins ara, que evidentment no ha set sa solució i que lo únic que ha fet és agreujar es problema* (B); *Lo primer també és traslladar el nostre condol a la candidata del Partit Popular* (V). *Lo que diu és que provoca molta estranyesa aquesta decisió del jutge* (C); *Lo que no s'ha desenvolupat és l'Europa social* (C). ☀️ L'ús de *lo* amb valor individualitzador és col·loquial. En els registres formals s'usen altres recursos com *el*, *el més*, *el que és*, *el fet*, *això*, *allò*, noms abstractes o alternatives diferents, segons el cas ([GIEC 16.3.1.4](#)).

2.2.2 Ús de l'article salat en els candidats balears

S'observa, en els candidats balears, l'ús general de l'article salat, com és habitual en les comunicacions orals espontànies: *Una persona que no creu en s'interès general*; *Necessitam que sa industrialització sigui re florida*; *Aquest projecte que varen construir es nostres padrins* (B). Tot i això, també s'observa l'ús de l'article general: *Volem proposar un impost europeu sobre els combustibles aeris, perquè tributin*; *Que [la llengua catalana]*

gaudeixi de tots els seus drets. ☀️ L'ús de l'article salat és propi dels registres menys formals de la llengua ([GIEC 16.3.1.1](#)).

2.2.3 Combinació de la preposició *a* i l'article salat masculí en baleàric > [ənəs]

Sense entrar a valorar si en els exemples hi correspondria una altra preposició o cap (vegeu 2.2.6), s'observen aquests casos de la combinació [ənəs]: *Quan es Partit Popular digui que vol posar fre an es tema de sa massificació; Com per exemple sa veda de mínims, que pot afectar també an es sector primari, que pot afectar an es transport* (B); *Una cosa que afectaria directament an es ciutadans* (B) ([GIEC 19.3](#)). Formalment, aquesta realització coincideix amb la de la combinació de la preposició *en* i l'article: *En es Partit Socialista vàrem votar per un govern que pogués obligar* (B); *Espanya torna a estar en es club des països pobres* (B). En algun cas la combinació [ənəs] podria representar tant *a* com *en*: *Que es diners també se quedin aquí, [ənəs] nostres comerços de tota la vida* (B) ([GIEC 19.3.1.2](#)).

2.2.4 Ús de la preposició *en* en lloc de *amb* en valencià

S'observen nombrosos casos d'ús de la preposició *en* per *amb*, en boca de 5 candidats, tots valencians: *Anem en molta força a les europees, i... en molta il·lusió, en ganes de treballar, en la llibreta tots els dies a costa, parlant en la gent, prenent nota de totes les propostes* (V); [És] *per a mi un orgull que hagen comptat en mi* (V); *Volem aquests que insulten Espanya, aquests que volen trencar en Espanya, en el grup dels liberals?* (V); *Nosaltres complim en els fitosanitaris* (V); *També necessitem eixa connexió ferroviària que unisca el nostre aeroport ací, en la ciutat d'Alacant* (V); *La meua il·lusió és poder fer eixe pont no sols per al sector que tan bé conec, sinó per a altres sectors en què he compartit taula de feina, no?* (V); *En eixe component no tenen cap problema* (V); *Eixa és la filosofia en què jo m'incorpore* (V); *Que el conjunt de la ciutadania que vivim al País Valencià tinguem una mobilitat molt més ràpida, molt més eficient i que ens connecte en més freqüències* (V); *La seua proposta més important és fer una batalla contra el camp valencià, perquè segons ells competix en el camp seu* (V). ☀️ Aquest fenomen no s'accepta en els registres formals ([DEIEC](#), [DEIEC](#), [GIEC 19.3](#), [GEIEC 14.4](#), [GBU 21.1 R3](#)).

2.2.5 Ús de la preposició *amb* en lloc de *en*, sobretot en català oriental

S'observen nombrosos casos d'ús de la preposició *amb* en lloc de *en*, en boca de candidats de tots els territoris: *Varen permetre fer inversions com les de les Next Generation o fer les inversions amb ferrocarril que el PP després refusa a l'Ajuntament de Palma* (B); *Som es segons de tot es continent amb atur de ses dones* (B); *Ens costa avançar amb aquesta matèria* (B); *Bé, idò, tots aquests valors estan amb entredit* (B); *Està amb una escalada verbal contra el govern* (C); *Nosaltres ja no ens haurem de concentrar tant amb la denúncia de la repressió* (C); *Nosaltres ara volem concentrar-nos amb l'altre gran objectiu* (C); *Ara s'ha convertit amb consens de país* (C); *Nosaltres, tal com hem fet amb la campanya amb el nostre candidat a president de la Comissió Europea...*(C); *Ens hem compromès d'avançar amb aquesta agenda, No pot ser que només les dones que visquem*

amb territoris feministes puguem decidir sobre els nostres cossos (C); Per això podem anar de Castelló fins Alacant **amb** dos hores (V). ☀️ Aquest fenomen no s'accepta en els registres formals ([DEIEC](#), [DEIEC](#), [GIEC 19.3](#)).

2.2.6 Complement directe introduït per la preposició **a**

Es documenten uns quants casos de complement directe introduït per la preposició **a** o la seva variant col·loquial **an** ([GIEC 19.3](#)) en casos en què no pertoca de fer-ho; sobretot amb el verb *afectar*: *Afecta **a** tots els sectors* (V); *Europa decideix moltes coses que afecten **a** sa nostra illa* (B); *A Europa se decideix molta cosa que afecta directament **a** Menorca; com per exemple sa veda de mínims, que pot afectar també **an** es sector primari, que pot afectar **an** es transport* (B); *Que afecten **a** totes ses famílies d'aquest territori* (B); *Una cosa que afectaria directament **an** es ciutadans* (B); *La Unió Europea decideix aspectes que afecten **a** la nostra vida* (B); *Volem aquests que insulten **a** Espanya?* (V); *Sols hi ha una alternativa: votar **a** Ciutadans* (V); *Jo cec que el vot més útil és votar **a** Ciutadans* (V), *Proposem que es dediquen **a** crear indústria i **a** ajudar **a** pimes, **a** autònoms i **al** camp* (V); *Animem la gent que vote en massa per **a** debilitar **al** govern* (V); *La Unió Europea ha decidit no escoltar **a** la ciutadania que surt al carrer **a** demanar pau* (V); *Vàrem votar per un govern que pogués obligar **a** ses plataformes **a** demanar aquestes llicències, Hem aconseguit fer avortar directives que perjudicaven **a** nostres pagesos* (B); *sa apujada de ses pensions i des turisme sostenible que protegeix **a** ses persones de ses nostres illes* (B) ([GIEC 19.3.2](#), [GEIEC 14.4.2](#), [GBU 21.3](#)).

2.2.7 Contacte de la preposició **de** i la conjunció **que** d'una oració substantiva

Se n'observen diversos casos entre totes les varietats analitzades: *Ara se troben davant **de que** de tindre sis substàncies prohibides, ara passaran **a** una* (V); *hi havia una amenaça real **de que** el senyor Feijóo es convertira en el president* (V); *Sa preocupació **de que** sa dreta els estigui blanquejant* (B); *Jo estic absolutament convençut **de que** sa gent jove que s'està mobilitzant* (B); *mos esteim trobant amb sa situació **de que** moltes famílies que fan feina no poden arribar a final de mes* (B); *Idò, ja havia advertit **de que** hi hauria qui diria que Espanya no va com un coet* (B); *Hem de ser conscients **de que** és molt gros* (C); *El Partit Popular parla **de que** no creia en la separació de poders* (C); *existeix el risc **de que** la seva formació política obri la porta a l'extrema dreta* (C); *Ara tenim l'oportunitat **de que** el Constitucional no formi part del problema* (C). ☀️ El contacte de les preposicions **a**, **de**, **en** i **amb** i la conjunció **que** d'una substantiva és pròpia dels registres informals ([GIEC 26.4.1](#), [GIEC 26.4.1.2](#), [GIEC 26.4.1.3](#)).

2.2.8 Usos de les preposicions **per** i **per a**

En les mostres analitzades, la preposició **per** apareix en moltes locucions (*per això*, *per tant*, *per cert*, *per avançat*, *per altra banda*, *per exemple*, *per suposat*); en complements de règim (*apostam **per** l'economia local* (B); *hem apostat de forma inequívoca **per** eixa infraestructura* (V); *en es partit socialista vàrem votar **per** un govern; no miren **per** sa solució des nostros problemes* (B); amb significat locatiu, més o menys figurat: *No tenia el*

control ni per la porta del darrere ni per la porta del davant; per sobre dels interessos de partit (C); que el preu no tire per terra; el corredor mediterrani sense acabar per esta terra (V); expressant proporció: Diem que el vot a Compromís val per tres (V); més des vuitanta per cent de sa normativa que s'aplica as 27 estats de sa Unió (B), i introduint l'agent de la passiva, juntament amb la locució per part de. També s'observa la preposició per amb el significat de en favor de: qui va lluitar per la democràcia i qui va lluitar per derrocar-la (V); hem de treballar junts per defensar l'interès de país (C); farem que Europa se banyi per ses Illes Balears (B), i, és clar, amb valor causal: malgrat les dificultats per la correlació de forces amb la dreta i l'extrema dreta (C); ses eleccions europees peguen molt enfora per ses decisions que se prenen (B); la denúncia és per una anomalia democràtica (C); se va tindre que suspendre per l'oposició ferma de tot el veïnat (V), i sobretot dins la locució per això, ja esmentada. En les oracions finals és on les preferències dialectals són més marcades: els candidats que parlen balearic o central usen tan sols la preposició per, tant davant infinitiu (31 vegades B i 34 C): una veu balear forta a Europa és fonamental per poder defensar es interessos de ses Illes; dirigint des de ses classes populars ses polítiques des banc central europeu per evitar l'encariment del nivell de vida; hem d'anar a votar per preservar aquests valors democràtics (B); És un bon moment per prioritzar-ho; Tenim les majories per rescatar el Consell General del Poder Judicial (C); com davant substantiu o equivalent (13 B i 9 C): ses regulacions per s'habitatge són ses que són; són aspectes fonamentals per un país insular com el nostre; qüestions importants i imprescindibles també per ses Balears (B) La meua pregunta per la candidata del PP és que... (C), independentment de l'agentivitat del context. Igualment amb independència de l'agentivitat, els candidats que parlen valencià diuen per a, tant davant infinitiu (28): val per a plantar cara al govern de la Generalitat valenciana; un fons europeu per a acabar eixa infraestructura; Volem que la Unió Europea ajude el nostre sector per a tornar el progrés a esta província (V); com davant substantiu o equivalent (15): la pau també s'ha de fer estant preparats per a la guerra; quadern digital per a un minifundi; per a un ajuntament xicotet; uns festejos taurins per a menors d'edat, per a xiquets i xiquetes (V). Cal recordar que es tracta de mostres de llenguatge oral espontani ([GIEC 19.3.5.1](#), [GIEC 29.3.3](#)). En la falca de ràdio, llegida, sentim per davant infinitiu i per a davant nom: Estem aquí per assegurar un planeta millor per a les generacions futures (C). També hi ha casos en què l'ús de la preposició per resulta ambigu: hi ha milers d'assassinats per la guerra d'Ucraïna (V): agent o causa? I l'eslògan Lliures per Europa (C): 'en favor de', o locatiu? ([DEIEC](#))

2.2.9 Contracció de la preposició composta per a en valencià

S'observa en diverses ocasions l'ús de la forma valenciana *pa* en lloc de *per a*, en boca de dos candidats: *Sobretot com a valenciana, és pa mi un orgull que hagen comptat amb mi; Són unes eleccions vitals pal futur d'Espanya i pal futur de la Comunitat Valenciana.* ☀ La preposició *per a* es pronuncia *pa* col·loquialment en valencià ([GIEC 19.3](#)).

2.2.10 La conjunció *perquè* i la locució conjuntiva *per a que* en valencià

Igualment com en el cas de les preposicions *per* i *per a*, s'observa que els orientals diuen *perquè* tant si el significat és causal (20 C i 23 B) com si és final (12 C i 16 B). Entre les causals: ***Perquè sa gent gran se mereix una atenció de qualitat*** (B); ***Perquè no pot ser que només les dones que visquem en territoris feministes com és Espanya puguem decidir sobre els nostres cossos*** (C). Entre les finals: ***convèncer els altres estats membres dintre del Consell perquè aprovin l'oficialitat del català*** (C); ***volem proposar un impost europeu sobre els combustibles aeris perquè tributin*** (B). Els valencians, per la seva banda, distingeixen entre *perquè*, causal (19), i *per a que*, final (7): ***Estic sincerament molt sorpresa, la veritat, perquè m'imaginava una altra cosa*** (V); ***I errors per què? Perquè no s'ha escoltat els llauradors*** (V); ***Servirà per a accelerar les obres del corredor mediterrani, per a que les nostres mercaderies de les nostres empreses viatgen de forma més ràpida i més eficient*** (V); ***El dret a l'avortament lliure i gratuït per a que puguem blindar-lo i per a que puguem despenalitzar-lo*** (V). Hi ha, però, alguna excepció: ***Construir la pau és la condició imprescindible perquè Europa tingui futur*** (V). ☀ L'ús de la locució *per a que* no és adequat en els registres formals ([GIEC 29.3.3](#)).

2.2.11 Supressió de la preposició *a* en el connector *és a dir*

S'observa la supressió de la preposició *a* en el connector ***és a dir***: ***No és el mateix que tu li apliquis el mateix a un latifundi, és dir, hem d'escoltar més, però sobretot creure'ns el que som, Anem a una altra, a una altra visió, és dir, no tenim fronteres tampoc en el dret, per exemple, per a gestionar euroordres*** (V); també s'observa l'ús d'aquest mateix connector sense la supressió de la preposició: ***És a dir, s'ha de crear una figura determinada que marqui que a ses Illes tinguem un règim econòmic especial*** (B) ([GIEC 25.3.3b](#), [GEIEC 21.3.1b](#), [GBU 25.3 Quadre 25.6](#)).

2.2.12 Ús poc corrent de la preposició *a* en lloc de *en*

S'observa algun cas, que deu ser producte de la improvisació, d'ús de la preposició *a* en comptes de la preposició *en*: ***Jo pense que a política és molt important no eternitzar-se, no?*** (V).

2.2.13 Ús de l'adverbi demostratiu *ahí* en valencià

Se n'observen diversos casos, en locutors valencians: ***El que no compartisc és estar ahí donant suport a això a canvi de no res; I ahí és on fa falta que estiguem; La guerra d'Ucraïna la tenim ahí; Que la productivitat estiga ahí i puguem competir; I, de fet, jo ahí vull llançar un missatge que me pareix fonamental; És una de les tasques fonamentals que hem de fer com a partit socialista ahí; Ahí la veritat és que som l'únic partit; Ahí és el que, des del meu punt de vista, Esteban González Pons té molt complicat explicar; Jo crec que ahí no n'hi ha cap de dubte.*** ☀ L'adverbi demostratiu *ahí* s'usa en valencià, en la llengua oral espontània ([GIEC 20.4.1](#), [GEIEC 11.2.1c](#), [GBU 13.3b](#)).

2.2.14 Perífrasis d'obligació, i el verb *deure* en valencià

S'observen diversos casos d'ús de la perífrasi d'obligació *tenir que* + infinitiu en dos emissors i l'ús de la perífrasi *hi ha que* (*n'hi ha que* en valencià) + infinitiu en alguna ocasió, en lloc de *haver de*, *caldre*, o *deure* en valencià + infinitiu: *Nosaltres **tenim que** ser valents* (V); *Les ajudes **tenen que** ser més àgils* (V); ***Tenim que** evitar eixa competència* (V); *Això és el que **tenim que** defensar* (V); *No **tenim que** dependre de l'estratègia* (V); *Ells **tenen que** competir* (V); ***Tenim que** reforçar eixa Europa* (V); ***N'hi ha que** modernitzar el camp i **n'hi ha que** fer esta transició ajudant els llauradors* (V), ***N'hi ha que** fer relleus* (V) *Lo que **hi ha que** fer és gestionar* (B). ☀️ Aquests casos són d'influència forana ([GIEC 24.8.4.1c](#)). Hi ha mostres, però, en què s'observa l'ús adequat de la perífrasi *haver de* + infinitiu: *S'aprovació d'aquesta targeta que ara **s'ha d'**implementar* (B); *No és de rebut que ses nostres empreses **hagin de** triar* (B); *Sa gent **ha de** ser conscient del que mos jugam* (B); *Aquesta triple insularitat **ha de** ser compensada* (B); *Un èxit econòmic que **s'ha de** saber gestionar* (B); *Aquest és el model que **s'ha d'**acabar* (B); *Aquest país també **ha de** saber que a nosaltres sempre ens tindrà per a defensar-lo* (C); *Cal esperar que ho dictamini el Tribunal Constitucional, que és qui ho **ha de** dir* (C); *Pel que fa a la política exterior, **s'ha de** fer una política d'estat* (C); *El dret a l'autodeterminació del poble de Catalunya **ha de** ser respectat i reconegut* (C); *Aquesta estratègia de litigació, de confrontació intel·ligent, **ha de** continuar* (C); ***S'ha de** pagar més prompte* (V); ***S'ha de** garantir ja* (V); ***S'ha de** perseguir els apartaments turístics irregulars* (V). Per tant, en general predomina arreu l'expressió de l'obligació dins el marc de la normativa. També s'observa algun cas en què un locutor alterna la construcció genuïna amb *deure* (per bé que amb una preposició espúria) amb la interferida: *El que **hi ha que** fer, sobretot, el que **hi ha que** fer entendre en Brussel·les, és que la normativa **deu d'**anar acompanyada de la realitat* (V) ([GIEC 24.8.4.1b-c](#), [GEIEC 29.3.1](#), [GBU 28.2](#)).

2.2.15 Ús de la perífrasi *anar a* + infinitiu amb valor de futur d'indicatiu

S'observen diversos casos d'ús d'aquesta perífrasi amb valor de futur d'indicatiu: *I això és el que varem decidir: no anar a les generals, per a agarrar este impuls per a les eleccions europees, on **anem a** tornar. Jo crec que el 9 de juny **van a** haver-hi uns resultats a les urnes que **van a** sorprendre a molts, i **va a** ser un tornar a escomençar; Des de les institucions europees **anem a** denunciar el que està passant ací i **anem a** evitar que un govern de dreta i extrema dreta com el que estem patint ara a la Generalitat des de fa un any, es repetisca a les institucions europees* (V). L'ús de la perífrasi *anar a* amb valor de futur d'indicatiu no és acceptable ([GIEC 24.8.5.2f](#), [GEIEC 29.3.2](#), [GBU 28.3 R1](#)).

2.2.16 Ús del relatiu *on* en lloc de *en què*

Se n'observen diversos casos: *És una qüestió **on** Europa s'ha mostrat dividida, no?, Una cruïlla, a més, històrica, la d'aquest diumenge, **on** existeix el risc que la seva formació política, el Partit Popular, obri la porta a l'extrema dreta, Vam portar Netanyahu als tribunals per l'assalt contra la flotilla de Llibertat, **on** van morir deu persones assassinades, Després de l'assetjament del Rubiales, com es feia una assemblea de la Real Federació de Fútbol **on** hi ha cent-quaranta homes i sis dones?* (C); *Necessitem que hi*

haja una interlocució clara en un sector que també és molt decisiu per al pròxim mandat com és el tèxtil, on hi ha diferents directives que ens afectaran; I a més, òbviament, el nostre sector agroalimentari, en el nostre camp valencià, on necessitem també qui hi haja una interlocució per a que la nostra agricultura, l'agricultura valenciana, l'agricultura mediterrània, tinga més pes en la negociació de la nova PAC (V); Aquesta llei d'amnistia, d'on inclús es president Sánchez s'ha absentat, ha venut Espanya per 7 vots (B). ✨
L'adverbi relatiu *on* no té en català un ús tan extens com en altres llengües romàniques, de manera que no és gaire habitual amb valor temporal, ni en casos en què el valor locatiu és més aviat metafòric, usos documentats en les mostres ([GIEC 27.6.2](#), [GEIEC 24.4.2a](#), [GBU 38.5 R4](#)).

2.2.17 Ús de preposició + article + *que* en lloc de preposició + *el qual/què/qui*

Se n'han observat alguns casos en les mostres: *Ha de ser protagonista de la cruïlla històrica en la que es troba la Unió Europea (C)* i *Hi haurà uns espanyols an els que se'ls hi perdonaran tots es seus delictes comptables (B)*; *és el moment en el que la Generalitat més està tardant en pagar (V)*. ✨ Les construccions *el que* (o *la que*, *els que*, *les que*) i *el qui* amb antecedent precedides de preposició són d'influència forana i no són acceptables en els registres formals, en què s'usa la preposició seguida del relatiu *el qual* (o *la qual*, *els quals*, *les quals*) o bé *què* o *qui* ([GIEC 27.4.2.3](#), [GEIEC 24.3.3c](#), [GBU 38.2 R2](#)).

2.2.18 Ús dels pronoms *els hi* en lloc del pronom *els*

Se n'observen diversos casos. Vegem-ne uns exemples: *Hi haurà uns espanyols a qui se'ls hi perdonaran tots es seus delictes comptables, penals o administratius i altres que no (B)*; *Veurem partits que diran que Espanya va malament i és el que els hi agradaria en l'àmbit econòmic (B)*; *A aquells partits que encara tenen dubtes els hi demanem que es sumin a aquest reclam (C)*; *A més, els hi va anar d'un... (C)*. ✨ Aquesta forma de datiu plural no s'empra en els registres formals ([GIEC 8.2.1f](#), [GIEC 8.4.3.4](#), [GEIEC 13.4.2f](#), [GEIEC 13.5.3c](#), [GBU 16.1 R11](#), [GBU 16.4 R5](#)).

2.2.19 Variació en la morfologia pronominal

S'observa que diversos emissors fan ús de la forma general *nosaltres*, tant entre els emissors del català central com valencians (generalment amb *s* sorda en valencià central). En donem uns exemples: *Ha de saber que a nosaltres sempre ens tindrà per defensar-lo (C)*; *Nosaltres proposem un pla europeu de construcció d'habitatge públic (V)*. També s'observen les formes *nosatres* (C), *nosatros* (V), *nosaes* (V) i *noltros* (B): *Mireu, nosatres avui no som un estat de la Unió Europea (C)*; *Nosatros anem als liberals (V)*; *Nosaes som l'horta d'Europa, no el Marroc; nosaes complim la normativa, nosatros complim amb els fitosanitaris (V)* (amb dues variants en un mateix emissor); *El turisme depèn de noltros (B)*. ✨ Totes aquestes variants de *nosaltres* són col·loquials ([GIEC 8.1c](#)). També, a banda de les formes *ens* i *us*, més generals, observem freqüentment les formes *mos* (V i B) i *vos* (B): *A Europa, lògicament, mos hi jugam molt (B)*; *I sobretot que mos permeten competir en igualtat (V)*; *Aquesta generació que tant té per donar-mos (B)*; *Per això vos deman*

força, valentia i contundència (B). ☀ La forma *mos* no és adequada en els registres formals. Pel que fa a la forma *vos*, és acceptable en els parlars en què es manté, però en els registres formals és preferible la forma *us* ([GIEC 8.3.2](#), [GIEC 8.4.2a](#), [GEIEC 13.6d](#)).

2.2.20 Ús dels pronoms adverbials *hi* i *en*

S'observa un ús generalment adequat dels pronoms *hi* i *en*, amb excepcions: *El meu compromís és amb la ciutadania per tal de deixar-me (-m'hi) la pell com he fet fins ara amb l'aprovació de la llei d'amnistia també a Europa. Deixar-me (-m'hi) la pell per defensar la llei d'amnistia* (C). En algun cas, el pronom *hi* desapareix per motius fonològics en quedar la [j] entre vocals en emissions de parlants balears: *(e)hi [Ø] ha molts aspectes que a sa nostra vida quotidiana mos afecten i que es regulen a Europa* (B). N'hi ha encara un altre cas, que podria fer pensar que es produeix per motius fonològics: *De tal manera que no hi hauria [ow] uns països on [la violació] se definís d'una manera o d'una altra distinta...* (B). Amb tot, el final de la frase, en què es repeteix el verb però el context ja no és intervocàlic, ens fa pensar que el locutor simplement prescindeix del pronom adverbial en tots dos casos: *...a més a més hi hauria [zu] un règim comú de penes* (B), i per tant es tracta sens dubte d'un fenomen morfosintàctic.

En valencià els pronoms *en* i *hi* han perdut vitalitat en la llengua espontània ([GIEC 18.6](#)), tal com s'observa en les mostres: *El PP va votar (-hi) en contra perquè el partit popular gallec i de Feijóo pesa molt més en els interessos de Génova que el PP valencià del senyor Mazón* (V); *molt ple de... polèmiques, no? Com la d'ahir, perquè totes les setmanes (en) tenim una* (V); *Què vol, perquè ací se (hi) juguem molt* (V); *Entremig es varen colar les eleccions catalanes; també ens (hi) vàrem presentar, no tinguérem bon resultat* (V). D'altra banda, en els registres informals, en valencià *haver-hi* incorpora sempre *en* ([GIEC 18.6.3.4a](#)): *Necessitem que n'hi haja una interlocució clara en sectors tan importants* (V), *Alfagar el que necessita és un fons europeu per a acabar eixa infraestructura, per a que no n'hi hagen més accidents* (V), *Necessitem que n'hi haja una interlocució clara en sectors tan importants com pot ser el de la ceràmica, els joguets, el calçat* (V). En altres parlars també es produeix aquest fenomen, però no és sistemàtic. ☀ En tots els parlars s'evita d'incorporar innecessàriament el pronom *en* al verb *haver-hi* en els registres formals ([GIEC 18.6.3.4a](#)).

2.2.21 Anteposició del pronom de primera persona al pronom reflexiu

S'observa en un candidat l'anteposició del pronom de primera persona al pronom reflexiu: *això és el que a mi me se demana i me s'ofereix l'oportunitat de fer, no?* (V). ☀ Aquests usos són col·loquials ([GIEC 8.4.1b](#)).

2.2.22 Ús de la forma pronominal *se* en lloc de *ens*

S'observa un cas de substitució de *ens* per *se* en posició anteposada al verb (juntament amb la manca del pronom adverbial *hi* remarcada a 2.2.20): *Què vol, perquè ací se (ens hi) juguem molt* (V). ☀ Aquestes formes s'eviten en els registres formals. ([GIEC 8.4.3.2](#)).

2.2.23 Interrogatives confirmatòries

S'observa la presència d'una cinquantena de marques interrogatives confirmatòries, sobretot en les mostres valencianes. En tots els casos la marca és *no?* Vegem-ne uns exemples: *Fer autopistes és una decisió d'Europa, no?* (B); *Ara diuen, com que venen eleccions europees, que volen limitar es turisme, no?* (B); *Igual com l'alt representant, no?, és vicepresident i s'encarrega de la política exterior* (C); *És una qüestió en què Europa s'ha mostrat dividida, no?* (C); *En política és molt important no eternitzar-se, no?* (V); *Haurem de tindre també una estratègia bèl·lica, no?* (V) ([GIEC 34.2.1.3](#)).

2.2.24 Variant *vem* de *vam* en les formes perifràstiques de passat

Només l'hem observada un parell de vegades, en el mateix locutor. En mostrem un exemple: *I si l'hem pogut imposar, aquest és el verb, perquè no la volien, és perquè **vem** mantenir la posició gràcies a una decisió tàctica que va ser encertada* (C). ✨ La variant col·loquial *vem* de *vam* no transcendeix als registres formals ([GIEC 9.5.2](#)).

2.2.25 Concordança de nombre del verb *haver-hi*

Se n'observen diversos casos: ***Hi havien** 140 homes i 6 dones* (C); *un fons europeu perquè no n'**hi hagen** més accidents* (V); ***Hi han** temes que sempre sabem, perfectament, que es tanquen entre caps de govern* (C); ***hi han...** s'han aprovat cinquanta lleis d'amnistia* (C); *A vegades **hi han** uns prejudicis que venen més d'una cerca de la unitat per la unitat* (C). ✨ La concordança en plural del verb *haver-hi* amb el sintagma nominal que el segueix pertany als registres informals; la manca de concordança és l'ús tradicional i consolidat en registres formals ([GIEC 21.4.3](#), [GEIEC 5.6c](#), [GBU 29.4 R2](#)).

2.2.26 Ús del subjuntiu en l'oració principal de les construccions irrealis de passat

S'observa en una ocasió la igualació de formes verbals en l'oració principal i la subordinada d'aquest tipus de construccions: [Si haguéssim estat tancats en una presó espanyola,] *ho **haguéssim** pogut fer des d'una presó espanyola? No. Ho **haguéssim** pogut fer si haguéssim acceptat els cants de sirena?* ✨ Aquest esquema amb plusquamperfet de subjuntiu en l'oració principal és propi dels registres informals; en els registres formals és preferible l'esquema tradicional amb condicional perfet, és a dir: *Ho **hauríem** pogut fer des d'una presó espanyola? No. Ho **hauríem** pogut fer si haguéssim acceptat els cants de sirena?* ([GIEC 30.2.2.3](#)).

2.2.27 El verb *intentar* en una oració passiva perifràstica

S'observa en les mostres una construcció certament estranya, resultat de la improvisació: *Hem d'anar a votar per preservar aquests valors democràtics, aquests valors de cultura, d'educació, de progrés, que representa Europa, però que també representaven es ideals de **totes aquelles persones** represaliades, assassinades, per..., **que van intentar esser***

exterminades pes feixisme en es anys 30, en es anys 40, eee, des segle passat (B). L'estranyesa de la frase rau el fet atribueix a *totes aquelles persones* la intenció de *esser exterminades*, quan la intenció d'exterminar correspon, en realitat, al *feixisme*.

2.3 FENÒMENS LÈXICS

2.3.1 Formes lexicals interferides

Pel que fa al lèxic, s'observa l'ús de diverses formes interferides, algunes, com ara *pues*, *algo* i *ademés*, amb una certa freqüència i amb presència en més d'una varietat.

Element	Definició	Exemples
ademés	'a més'	<i>Sinó que ademés està en una escalada verbal contra el govern</i> (C); <i>No dona temps a assimilar-ho tot i ademés ens resta competitivitat</i> (V)
alcançar	'assolir'	<i>Es puga alcançar pràcticament es nivell de sa resta de països del nord</i> (V)
algo	'cosa, una cosa, alguna cosa'	<i>El Tribunal Constitucional ha de dir-hi algo, no?</i> (C) <i>Aplegarà fins a les mil substàncies prohibides, algo que són plenament conscients que no es podrà controlar</i> (V); <i>Algo que afectaria directament es ciutadans</i> (B)
atraco	'atracament'	<i>Aquest atraco de s'estat de dret que ha fet Sánchez</i> (B)
ausentarse	'absentar-se'	<i>Inclús es president Sánchez s'ha ausentat"</i> (B)
bueno	'bé' com a connector discursiu	<i>Però bueno, no sabem encara si se tornaran a repetir o no</i> (V)
carinyo	'afecte'	<i>Es futur que varen construir amb molta dedicació i amb molt de carinyo</i> (B)
claro	'és clar'	<i>Claro, jo crec que el vot més útil és votar Ciudatans</i> (V)
comun	'comuna'	<i>La PAC ha segut una política agrària comun que ha tingut molts errors</i> (V)
conseguir	'aconseguir'	<i>Feina per conseguir consensos</i> (B); <i>Ens hem d'esforçar tots per conseguir l'oficialitat de l'ús del català</i> (C)
contínuo	'seguit'	<i>No és més que un contínuo de normatives</i> (V)
creer	'creure'	<i>Fa falta una força ferma que pugui creer que les coses poden canviar</i> (V)
cuidados	'cures'	<i>Perquè sa gent gran se mereix cuidados de qualitat</i> (B)
después	'després'	<i>Después de ses polítiques del senyor Sánchez ens hem empobrit</i> (B)

donat cónter	'adonat'	<i>Ens hem donat cónter que n'hi havia indústria (V)</i>
emplaço	'insto'	<i>Jo emplaço totes les que són forces catalanistes (C)</i>
enfrentar	'enfrentar'	<i>Europa ha d'enfrentar-se als reptes que venen (V)</i>
enterar	'assabentar'	<i>Que Europa s'enteri des nostres problemes (B)</i>
ERTEs	'ERTOs'	<i>Durant la pandèmia amb els ERTEs (C)</i>
escoltar	'sentir'	<i>També hem escoltat parlar, després de la invasió d'Ucraïna... (V)</i>
eurodelito	'eurodelicte'	<i>Que sa violació sigui un eurodelito (B)</i>
hasta	'fins'	<i>Estan parlant de seguir fent exactament el mateix que han fet hasta ara (B)</i>
lastre	'llast'	<i>Acabar ja amb un lastre d'este tema (V)</i>
lawfare	'guerra judicial'	<i>Amb el tema de lawfare, una mica de memòria (C)</i>
lograr	'aconseguir'	<i>El que necessitem és que siguem una majoria els que logrem el que vam lograr ací (V)</i>
mandar	'enviar'	<i>Me voldria sumar a ses paraules de sa senyora Homs i mandar una forta abraçada a (B)</i>
megayates	'megaiots'	<i>Seran 35.000 metres quadrats més per als megayates (B)</i>
mercado d'abastos	'mercat d'abastaments'	<i>Ma mare s'alçava a les dos del matí per anar al mercado d'abastos (V)</i>
messatge	'missatge'	<i>Serà l'única forma de donar-li un messatge clar (V)</i>
mitja	'mitjana'	<i>Sa taxa mitja a Europa és un de cada cinc nins i nines estan en pobresa infantil (B)</i>
plaç	'termini'	<i>Fan que per as funcionament de ses nostres administracions moltes voltes no es puguen arribar a complir plaços (B)</i>
productos	'productes'	<i>A diferència dels productos que arriben des de l'altra punta del món (B)</i>
pues/pos	'doncs'	<i>Pues són moltes les normes que estan treballant-se (V); Bé, pues, primer de tot també me vull sumar as condol (B); Pos la veritat és que estic sincerament molt sorpresa (V)</i>
què tal?	'com va?'	<i>Què tal? Molt bona nit (B)</i>
res més que	'tan bon punt, a penes'	<i>Res més que comenci es període de sessions d'aquest Parlament... (B)</i>
retrassar	'quedar enrere'	<i>Què vol, l'Europa que avança, o l'Europa que se retrassa? (V)</i>
sin embargo	'amb tot'	<i>Sin embargo, eixes mateixes nines poden</i>

		<i>entrar de la Xina</i> (V)
soberania	'sobirania'	<i>Hem sentit parlar de la soberania alimentària</i> (V)
sur	'sud'	<i>S'economia d'Europa ha ajudat molt a fer que països des sur...</i> (B)
tal i com	'tal com'	<i>Tal i com hem fet en la campanya...</i> (C)
tarees	'tasques'	<i>Eixa és una de les tarees fonamentals que hem de fer</i> (V)
tasses	'taxes'	<i>S'han reduït ses tasses d'atur</i> (B)
temptejar	'provar de fer'	<i>Temptejava fer uns festejos taurins per a menors d'edat</i> (V)
tipu	'tipus'	<i>És una llei equiparable a un altre tipu de mecanismes</i> (C)
Ucrania	'Ucraïna'	<i>Hem sentit a parlar, després de la invasió d'Ucrania...</i> (V)
union	'unió'	<i>Perquè nosaltres, com a Union Europea, tinguem eixa sobirania...</i> (V)
uno	'un'	<i>Uno ha de fer la reflexió de votar</i> (V)

2.3.2 Formes lexicals no normatives

Element	Forma recollida al DIEC	Exemples
cónter	compte	<i>Ens hem donat cónter que n'hi havia indústria que ja no la tenim</i> (V) (DCVB) (DECat)
corretgir	corregir	<i>M'he adreçat a sa comissió perquè faci una cridada as govern d'Espanya perquè se corretgesqui aquesta situació</i> (B) (DCVB) (DECat).
domés	només	<i>Han tengut dins des seu propi govern gent que no domés hi estava a favor, sinó que ho practicava</i> (B); s'evita en els registres formals (DCVB)
eima	esma	<i>És intentar sempre fer ses coses amb seny, amb eima i amb sentit comú</i> (B) (DECat)
escomençar	començar	<i>Serà un tornar a escomençar</i> (V) (DCVB) (DNV) (DECat)
ajonellar	agenollar	<i>Perquè mai més s'estat de dret estigui ajonellat as poder d'una persona</i> (B) (DCVB) (DECat)
de jonellons	de genollons	<i>Han posat s'estat de dret de jonellons</i> (B) (DCVB) (DECat)
quant	quan	<i>L'últim dia, quant un ha de fer la reflexió de votar, té dos opcions</i> (V); aquesta confusió és habitual en valencià i en baleàric (DCVB)
sebre	saber	<i>No cal donar moltes voltes per sebre que s'única que</i>

		<i>ho pot fer és Rosa Estaràs</i> (B) (DCVB) (DECat)
tamé	també	<i>Tamé ens hi vàrem presentar, no tinguérem bon resultat</i> (V) (DCVB)
texte	text	<i>Es Partit Popular se va dedicar amb aquesta normativa a rebaixar s'ambició des texte</i> (B) (DCVB)
unànim	unànime	<i>Hi ha una cosa que, a més, tot el sector econòmic ha demanat, com és un suport unànim al corredor mediterrani</i> (V) (DCVB)

2.3.3 Variants lexicals normatives

S'observa l'ús de les formes **dos/dues** (V/B) ([GIEC 17.2.1.1](#), [GEIEC 12.3.1](#), [GBU 18.4](#)); **mntó** ('mnt') (V) ([GIEC 14.2.1.4c](#)); **majors** ('avantpassats') (B) ([DEIEC](#), [DIEC](#)); **padrins** ('avis') (B) ([DEIEC](#), [DIEC](#)), **prompte/aviat** (V/C) ([GIEC 20.5.1.2a](#)); **eixe/aquest** (V / V, B i C) ([GIEC 16.4.1](#)); **tindre/tenir** (V, sobretot, i C / V, B i C) ([GIEC 9.6.2a](#), [GIEC 9.6.3](#)); **xerrar/parlar** (B / C i V).

2.3.4 Articulacions defectuoses de formes lexicals

Probablement són fruit de la locució ràpida, la improvisació, els nervis. En les mostres es documenta l'ús de **normenes** per *normes*, **interrompat** per *interromput*, **ordi** per *odi*, **volts** per *vots*, **catalina** per *catalana*, **alprovar** per *aprovar*, **morbitat** per *mobilitat*, **a tracavés** per *a través*, **supedit** per *supeditat*, **serevei** per *servei*, **també** per *tampoc*, **sorprenduda** pel participi *sorpresa*, **prenint** per *prenent*, **haurà des** decidir per *haurà de decidir* i **afecció** per *afectació*.

2.3.5 Expressions en castellà

De vegades sembla que s'usen conscientment amb un objectiu crític o irònic, i de vegades sembla que podrien ser fruit de l'alternança de llengües que practica el locutor o bé la repetició d'un eslògan del partit. «**Ni amnistia ni nada de eso**» (C); «**Ha dado un golpe de estado**» (C); El «**gobierno español**» (C); El «**equipo España**» (V); Enfrontar-se entre «**los rojos, los azules, los unos y los otros**» (V); «**La restauración de la naturaleza**» (B); «**Volveremos a la carga**» (B); «**Tu voto es la respuesta**» (B); *Europa és un projecte de «unidos en la diversidad»* (B); Sigui com sigui, mai no van acompanyades de cap expressió justificativa (com ara *que diuen els castellans, com diuen en castellà o allò tan castellà de*): «**De estos polvos, estos lodos**» (B); La «**debida diligencia**» (V); *como eurodiputada, como candidata al Parlamento Europeo* (V).

2.3.6 Altres usos impropis

S'observa l'ús de **recolzament** (B) i **recolze** (V) amb un sentit que no els correspon ('suport', [Optimot](#)): *Volem donar es nostre **recolzament** en aquestes mobilitzacions universitàries; Tot el sector econòmic ha demanat **recolze** unànime al corredor mediterrani.* També l'ús de **susceptible** (B): *Tornam a ser **susceptibles** de demanar fons de*

cohesió. Aquest adjectiu significa ‘capaç d’admetre [una modificació, una impressió, una acció]’ ([DEIEC](#)). Se’n podia dir directament *Tornam a poder demanar...*

2.3.7 Locucions, col·locacions i expressions distorsionades o interferides

S’observa la presència en les mostres de diverses locucions o col·locacions interferides pel castellà o distorsionades: **a nivell** (‘en l’àmbit’) ([GIEC 19.9.3.1a](#), [GEIEC 15.4.1](#), [GBU 22.5 R1](#), [DIEC](#), [DEIEC](#), [Optimot](#)); **donar un pas, donar el pas** (‘fer/pegar un pas’, ‘fer/pegar el pas’) ([DEIEC](#), [DIEC](#), [DCVB](#)); **en quant a** (*quant a*); **entorn a** (‘entorn de’); **estirar de les orelles** (*estirar les orelles*) ([DEIEC](#), [DIEC](#), [DCVB](#)); **haver-n’hi molt a jugar** (‘haver-hi molt en joc’); **tenir doble vara de medir** (‘no donar a tothom el mateix tracte’); **tirar fora** (no té el sentit de ‘fer fora’), i **tirar per terra** (no té el sentit de ‘caure per terra’). Vegem-ne uns exemples: *La majoria de les normes que ens apleguen, tant a nivell (en l’àmbit) europeu com a nivell (en l’àmbit) nacional, provenen de les decisions que s’han pres en Europa* (V); *Els laboratoris farmacèutics van haver de treballar a nivell global (globalment)* (V); **A nivell europeu s’està preparant un dictamen (d’àmbit europeu) per elevar-lo as Comitè Europeu de les Regions** (B); **A nivell econòmic (pel que fa a l’economia), a Europa, lògicament, mos hi jugam molt** (B). ☀ Seguida de la preposició *de* o d’un adjectiu, l’expressió *a nivell*, que significa ‘situat en el mateix pla que la superfície de referència’, es fa servir col·loquialment amb un sentit figurat. En registres formals, aquest ús no és acceptable i cal fer servir expressions més precises, com ara un adverb de manera o expressions com *pel que fa a*, o *des del punt de vista*, etc. Nosaltres volem **donar (fer) un pas endavant per integrar Europa** (C); **Donem (Fem) el pas endavant que necessitem per adaptar-nos** (C); **Sento un timbre d’orgull que el president del govern d’Espanya hagi donat (fet) aquest pas** (C); **En quant as (quant as) tema des turisme** (B); **Ja que entorn an (entorn de) es vuitanta per cent de ses decisions que ens afecten a diari se prenen as Parlament Europeu** (B); **Nosaltres som aquest professor que estirà de les orelles el (estirà de les orelles al) govern espanyol** (C); **Aquests propers cinc anys, n’hi ha molt a jugar (hi ha molt en joc)** (C); **Hem d’actuar a tot el món de la mateixa manera i no tenir doble vara de medir (donar a tothom el mateix tracte)**; **Que seguisca en mans especulatives i ens tire (faça) fora de les nostres cases** (V); **Que no es pugui importar productes que ja es produeixen ací i que es poden consumir d’ací, per a que el preu no tire per terra (caiga per terra)** (V). ☀ Aquests usos espuris concorren amb altres de no interferits: *Hi ha moments en la vida que cal pegar un pas arrere* (V).

2.3.8 Neologia i terminologia

S’observen termes i neologismes relacionats amb la política europea, amb un ús destacat dels que presenten la forma prefixada *euro-*: **euroordre** (‘ordre europea de detenció i entrega’) ([Cercaterm](#)), **eurodelicte**, **eurocambrà (ésAdir, DNV)**, **eurobò** ([Cercaterm](#)); també s’observa l’ús dels neologismes **pacte verd** (en referència a un conjunt de mesures promogudes per la Comissió Europea amb l’objectiu de fer la Unió Europea climàticament neutra, terme que inclou així mateix un sentit de *verd* que no és al DIEC, referit a les activitats amb un nivell baix o nul de contaminació i amb el sentit també de ‘ecologista’) ([DNV](#), [GDLC ésAdir](#)), **transfronterer** ([Cercaterm](#)), **austericidi** (‘asfíxia econòmica d’una

societat a conseqüència d'unes polítiques d'austeritat excessives') ([Cercaterm](#)) i **sobrepoblació** (potser com a forma atenuada de 'superpoblació') ([Cercaterm](#)).

2.3.9 Omplidors

S'observa l'ús de l'omplidor *eee*, sobretot; també de *aaa* i de *mmm*, però en menor mesura.

3 CONCLUSIONS

En les pàgines anteriors s'han detallat un seguit d'aspectes del llenguatge dels candidats en la campanya de les eleccions europees. Excepte en l'única falca de ràdio que s'ha tingut en compte, al començament de tot de la campanya electoral, en què les veus llegeixen el que diuen, tota la resta de les mostres analitzades són enregistraments de llenguatge oral espontani. Amb aquest terme s'exclou tant la lectura en veu alta com el recitat; el locutor s'expressa improvisant les paraules, i no pas reproduint un text fixat prèviament. Això no exclou, és clar, que els candidats hagin pensat en els temes de què han de parlar o fins i tot se n'hagin fet un guió mental. Però l'expressió lingüística concreta depèn de la competència de qui parla; obeeix a un impuls interior, i en molts aspectes, com ara el fonètic, es pot considerar automàtica.

En aquest informe ens trobem davant una paradoxa: unes persones que volen ser elegides com a representants de la nostra societat parlen de qüestions serioses i importants amb un llenguatge clar i directe, marcat per la informalitat en molts aspectes. De fet, aquesta és la valoració que figura en la major part dels paràgrafs d'aquest informe.

Abans de res, notem que hi ha alguns **aspectes de fonètica** que són importants perquè són relativament freqüents i no es poden considerar acceptables. El primer de tots és **la pronúncia sistemàtica de la lateral palatal [ʎ] com si fos una i [j]** o una y del castellà [j]: *lleï* [j] (C), *filla* [j] (V), *illes* [j] (B). S'ha d'excloure d'aquesta valoració negativa el ieisme històric, present en les mostres dels candidats balears: *treballar* [j] (B). Aquest fenomen (que no afecta totes les paraules que s'escriuen amb *ll*) és acceptable en els parlars en què és propi, llevat dels registres més formals. Tampoc no és acceptable **la pronúncia de ge, ja, ju substituint la consonant per la semivocal i [j]**: *gent* [j] (B), *desjudicialització* [j] (C), *projecte* [j] (V). Cal afegir-hi **l'ensordiment de moltes esses entre vocals**, tant dins el mot com en els enllaços. *president* [s] (C), *invasió* [s] (V), *més* [s] *enlla* (V). En els parlars que disposen de *s* sonora, aquest ensordiment no és acceptable en cap registre; però és la pronúncia habitual en els parlars, com el valencià central, que no disposen d'aquest so.

La resta de detalls de fonètica observats porten una valoració que els situa en la informalitat, fora d'alguns que assenyalen fenòmens en què la llengua està en moviment i no són valorables. És el cas de **la pèrdua de la v labiodental** en els parlars que la mantenen. De fet, en les mostres es percep en escasses ocasions la pronúncia de la *v*; en general, es tendeix a pronunciar-la com una *b*.

En el camp de **la morfosintaxi**, el punt més destacable correspon a **l'expressió de l'obligació**, en què predomina, d'acord amb la normativa, l'ús de la perífrasi *haver de* + infinitiu: *Aquesta triple insularitat ha de ser compensada* (B); *el TC, que és qui ho ha de dir* (C); *S'ha de pagar més prompte* (V.). Tot i això, s'observen casos d'ús de les perífrasis *tenir que* i *hi ha que* + infinitiu, que no són acceptables: *Les ajudes tenen que ser més àgils* (V); *N'hi ha que modernitzar el camp* (V).

També és important l'ús de **la preposició a per introduir el complement directe** quan no pertoca: *coses que afecten a sa nostra illa* (B); *ajudar a pimes, a autònoms i al camp* (V). L'ús de les preposicions també és el que correspon als registres informals en cada varietat, i això es troba en **la distribució de per i per a** i en **les confusions entre a, en i amb**, fenòmens que no dificulten la intel·ligibilitat.

També és una marca d'informalitat l'ús de **l'article lo amb valor individualitzador**, que es troba en mostres de central (*Lo que no s'ha desenvolupat és l'Europa social*) i valencià (*Cada vot val lo mateix*) però sobretot de balear (*Lo que hem de fer; lo que mos jugam; lo que cal fer*). En el balearic, l'ús de l'article salat també és propi dels registres menys formals.

Pel que fa al **lèxic**, l'ús general és adequat, no hi ha paraules vulgars ni malsonants, i en general les paraules corresponen a una formalitat mitjana. Amb tot, en un conjunt de més de 16.000 mots, **l'informe en recull una cinquantena d'interferits**, alguns dels quals apareixen repetidament a les mostres. Que siguin interferits vol dir que per la forma o per la mateixa arrel lèxica responen als paràmetres d'una altra llengua; en general, del castellà. Així mateix, es troben **diverses expressions dites directament en castellà**, i unes quantes **locucions o expressions interferides o distorsionades**. D'altra banda, hi apareixen uns quants **neologismes** creats en l'entorn polític i jurídic de les institucions europees.

Aquest resum final s'acaba com ha començat: recuperant la paradoxa que les persones que volen ser els nostres representants, que parlen de qüestions serioses, quan s'expressen espontàniament davant els possibles electors **sovint ho fan en un registre informal**, tant pel que fa a la pronúncia com a la sintaxi i, en alguns casos, a la tria lèxica. És clar que l'espontaneïtat de la situació és un dels factors d'aquesta informalitat. Com ja hem dit, hi ha molts elements del llenguatge que són automàtics: el parlant pensa el que vol dir, tria les paraules entre les que té disponibles en el seu repertori, i es llença a dir-les; però una gran part del que diu respon a automatismes. La pronúncia, la forma dels verbs, les preposicions, els pronoms... Ara bé, aquests automatismes es poden educar, o entrenar. Per això, l'entrenament del llenguatge personal dels polítics beneficiaria segurament la seva expressió i la formalitat del seu discurs.

4 FONTS

Normativa de l'IEC

- [Gramàtica de la llengua catalana](#) (GIEC)
- [Gramàtica essencial de la llengua catalana](#) (GEIEC)
- [Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana](#) (GBU)
- [Diccionari de la llengua catalana](#) (DIEC)
- [Diccionari essencial de la llengua catalana](#) (DEIEC)
- [Ortografia catalana](#) (OIEC)

Altres obres de l'IEC

- [Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I](#) (PEOLC)

Serveis amb cooperació de l'IEC

- [Optimot](#)
- [Cercaterm](#) (Termcat)

Altres obres. Diccionaris i gramàtiques

- [Diccionari català-valencià-balear](#) (DCVB)
- [Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana](#) (DECat)
- [Diccionari normatiu valencià](#) (DNV)
- [Gran diccionari de la llengua catalana](#) (GDLC)

Altres obres. Llibres d'estil per als mitjans de comunicació

- [ésAdir](#) (CCMA)